

Nytt om gammelt

September 2017 – Nr. 3/17 FÅBERG OG LILLEHAMMER HISTORIELAG

TIL SETERS ... TIL SETERS

«Fjellet er for innlandsboeren hva havet er for kystboeren»
(Anders Sandvig)

Inngangsbilletter på Maihaugen i lavsesongen (15. august – 14. juni)

- Voksne kr 130
- Honnør/student kr 95
- Barn (6–15 år) kr 65
- Familie (barn under 16 år) kr 325 *

* To foreldre med barn t.o.m. 15 år.

Medlemmer i *De Sandvigske Samlingers Venner* (DSSV) har gratis inngang mot å vise medlemskortet, og kan fra 1. september til 31. mai ta med en venn (gjelder både enkelt-medlemmer og familiemedlemmer).

Fåberg og Lillehammer historielag gir i november ut bok om alle setrene i Fåberg. Inspirert av dette inviterer vi medlemmene til høsttur på seteranlegget på Maihaugen lørdag 30. september 2017.

Setergrenda, som ble åpnet for publikum sommeren 1937, har 5-6 setrer fra forskjellige bygder i Gudbrandsdalen. De ligger i en lang rekke med seterløkker avdelt med skigarder, veier og grunder og bruer ned mot to tjern. Den eldste, Lesjabua, ligger lengst sør og Valbjørgsetra lengst nord.

Anders Hagen, museumsbonden på Maihaugen, vil følge oss på seteranlegget. Vi skal se på Øygardssetra fra Skjåk, Lundesetra fra Ringebu og Korpbergsetra fra Kvikne i Nord-Fron. Etter omvisningen blir det kaffe

og kaker i Maihaugkafeen, og litt informasjon om seter-boka.

Turen starter fra hovedinngangen på Maihaugen kl. 11.00.

Medlemmer i *De Sandvigske Samlingers Venner* (DSSV, venneforeningen for Maihaugen) har gratis inngang. Andre betaler vanlig inngangsbillett. Omvisningen koster kr 50 per person, som betales kontant. Kaffe og kaker betaler hver enkelt selv i kafeen.

Bindende påmelding til Nina Skurdal innen fredag 22. september til tlf. 930 54 984 eller epost ninaskurdal@gmail.com

Hilsen historielaget v/turkomiteen.

Å, jeg vet en seter

Setrene i Fåberg og Lillehammer

Historielaget avslutter nå seterprosjektet. For 10 år siden skjedde datainnsamling med spørreskjemaer. Etter ny henvendelse fra Ole H. Rønningen har historielaget nå arbeidet med dokumentasjon og stoffinnsamling siden sommeren 2013. Det redaksjonelle arbeidet begynte for alvor i våren 2015, da Ådne Norheim ble prosjektleder. Ei bok om setrene i Fåberg er nå inne i sluttfasen med korrekturlesning, justeringer o.l.

Boka blir ei praktbok. Den trykkes i A4-format og ha 256 sider, trykt på 130 grams papir. Det er over 400 bilder i boka, hvorav ca. 300 er fargebilder, mange tatt fra drone. Resten er gamle svart/hvitt-bilder, opptil 120 år gamle som er digitalisert. I tillegg er det 30 kart i boka.

Det er to hoveddeler i boka:

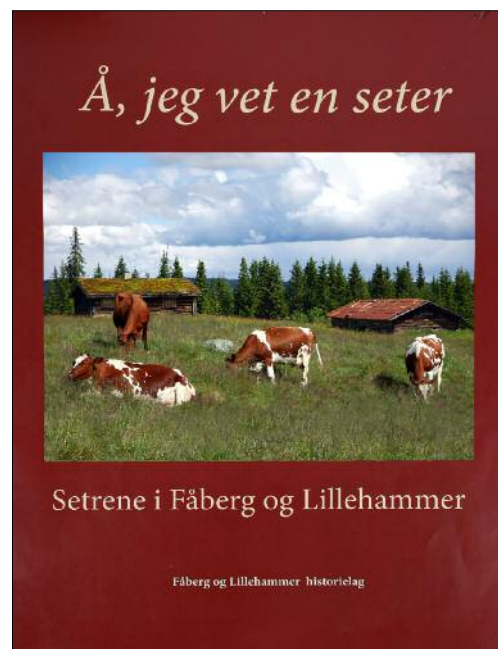
- en temadel på ca. 100 sider er det 25 artikler knyttet til seterdrift og seterliv
- en seterdel på ca. 130 sider der 230 setrer er beskrevet, hvorav 210 i Lillehammer (gamle Fåberg) og 20 i andre kommuner, men eid av garder i Lillehammer.

Først og fremst er det redaktøren og hans prosjektgruppe som har lagt ned arbeid, men i tillegg har mange bidratt med kunnskap, utlån av bilder og gjen-

stander, rådgivning o.l. Redaktøren har i tillegg til prosjektgruppa hatt kontakt med ca. 75 enkeltpersoner.

Forsiden er et manipulert bilde hvor en flokk kyr er plassert foran setra til Nedre Myhren på Soesetra. Bildemontasje: Jarle Johansen/Ådne Norheim.

En av artiklene i boka omhandler Seterslåtten. Den avsluttes med et bilde fra ca. 1930 fra Vismundsetra. Marie, Nella og Ole Finsveen skåler for en vellykket seterslåt. Bildet er utlånt av Berit Myhre/Terje Finsveen.

Omvisning i Modellkammeret 4. november

Lørdag 4. november blir det omvisning i Modellkammeret, som nå er en museumsbygning på Jørstadmoen.

Modellkammeret er en brun, 3-etasjes trebygning ved Jørstadmovegen (fylkesvegen) et par hundre meter sør for hovedporten til Jørstadmoen leir. Modellkammeret ligger på andre sida (østsida) av veggen, og har felles avkjøring og parkering («Cyber Square») med den nye befalsmessa/fritidsmessa Salonen (Jørstadmovegen 573).

Det blir litt om Jørstadmoens historie og forhandlingene ved kapitulasjonen 1945, med visning av skrivebordet og møblene. Eivind Kjellsmoen og Arnfinn Roel blir omvisere.

Etter omvisning i Modellkammeret blir det kaffe og bite i Salonen på andre sida av parkeringsplassen.

Deltakeravgift kr 50 per pers (betales kontant på stedet), som dekker kaffe og litt å bite i.

Oppmøte på parkeringsplassen «Cyber Square» mellom Modellkammeret og

befalsmessa lørdag 4. november kl. 12.

Påmelding innen tirsdag 31. oktober til Jens Homb, tlf. 901 45 059, epost jenshomb@gmail.com

Hilsen historielaget v/turkomiteen.

Årbok nr. 36 dekker hele kommunen

I 2017-årboka har redaksjonskomiteen med artikler fra ytterpunktene i gamle Fåberg, fra Mesnasaga i øst til Bjørkestylen i Fåberg vestfjell. Det er spredning, både geografisk og i emne.

Oddmund Ravneberg forteller om sin oppvekst på Riselandet, og Rønnaug Hovhaugholen har intervjuet barndomskameraten hans, Arne Mathisen. Nustad-brødrene gjenoppfrisker mange gode gamle minner hos lesere bosatt i Nordre Ål med sin artikkel om Nustad-butikken.

Finn Lande Andersen, Hans Fredrik Sundgaard og Erik Nordstrand forteller med humor og poesi om sine opplevelser her i byen på 50- og 60-tallet, mens Borghild Stålerøds erindringer tar oss med helt tilbake til Lillehammer på slutten av 1800-tallet.

Jorulf Linberg skriver om sitt eldorado ved Mesnasaga, om de første hyttene og det første anlegget der. Olav Norheim trekker fram en Fåberg-original som kanskje de færreste har hørt navnet på, men som var viden kjent i Valdres. Randi Synsterud gjenopplever sin barndoms somre ved Bjørkestylen.

En som virkelig har respekt og omtanke for gammelt møblement, er Odd Aaslund på gården Bratberg i

himmelsjø oppfor Vingrom kirke. Her står omtrent alt slik det sto på hans bestefars tid.

Fra byens kulturliv har vi med en innholdsrik artikkel om musikklivet i alle kriker og kroker i begynnelsen av forrige århundre, skrevet av Ingrid Sollid. Torunn Erikssen, som fikk ideen om en litteraturfestival i Lillehammer, har oppsummert alt som skjedde de første årene, for aller første gang.

Ingeborg Åstrali undret seg over hvor lite stoff som fantes om maleren Olav Viken og løfter ham fram fra glemselen.

Live Sætre, Geir Linberg, Rønnaug Hovhaugholen, Jorun Kilvær og Halgrim Øistad er med i redaksjonskomiteen.

Bokansering søndag 5. november kl. 17 i Lillehammer kirkesenter

Langes gate 1 (nedenfor rødt hus Skoletorget 8).

Parkering ved Lillehammer kirke,

50-100 m å gå derfra, forbi Lars Skrefsrud-statuen.

Historielaget gir i høst ut to bøker:

- Årbok for Fåberg og Lillehammer nr. 36 (2017)
- Å, jeg vet en seter.
Setrene i Fåberg og Lillehammer

Bøkene blir behørlig presentert. Vi spanderer kaffe og litt å bite i. Alle er hjertelig velkommen til ei givende og trivelig stund! De nye bøkene blir til salg (medlemspris for medlemmer).

Sommertur til Hadeland søndag 11. juni 2017

Historielagets sommertur gikk til Gran på Hadeland søndag 11. juni 2017. 35 deltakere var med på bussturen.

På gården Nordre Grinaker i Tingelstad ligger **Grinakervev**, et av de få gjenværende damaskveveriene i Europa. Verten Jo Lyngstad orientering og viste rundt i maskinveveriet, og i utstilling og utslaget bisto fru Gro og dattera Kristin. Etterpå var det lunsj på **Granavolden Gjestgiveri**. Gregerstua er en del av det opprinnelige gjestgiveriet fra 1657 og er i full drift i dag. For noen år siden overtok Opplysningsvesenets Fond gjestgiveriet, og kostet på millioner. Like ved gjestgiveriet ligger **Søsterkirkene**, to steinkirker som ble bygget ved siden av hverandre på 1100-tallet. Den eldste, *Mariakirken* med en enkel arkitektur i grovhakket stein, ble

Omvisning i maskinveveriet til Grindakervev. Eier og omviser Jo Lyngstad til høyre. (Historielagsmedlem Vebjørn Lyngstad, Lillehammer, er tanta hans.) Foto: Nina G. Skurdal.

viet til jomfru Maria. Den andre, *Nikolaikirken*, er viet til St. Nicolaus, skytshelgen for de vegfarende. God omviser

var diakon Eivind Sørum. Noen få regndråper var lite til ulempe.

B

Nytt om gammelt

utgis av Fåberg og
Lillehammer Historielag,
Postboks 331, 2602 Lillehammer.
Bankkonto: 2000.24.19115
Vipps-nr. 51 31 6

post@faberghistorielag.no
www.faberghistorielag.no

Jon Thorsrud har tatt seg av produksjonen.

Lokalhistorisk kveldsseminar

I samarbeid med Høgskolen i Innlandet fortsetter historielaget med lokalhistoriske kveldsseminarer sju onsdagskvelder kl. 19. Hvert seminar varer 1½ – 2 timer og holdes i Litteraturhus Lillehammer (Lillehammer bibliotek), Wieses gate 2. Fri adgang for alle.

18. oktober 2017 kl. 19:

Hans O. Haugen:

Ingebjørg Sletten Fosstvedt, lokal flyktningsengel i 1940

15. november 2017 kl. 19:

Trond Feiring:

Lillehammer på 1950- og 1960-tallet

29. november 2017 kl. 19:

Jon Røislien:

Byarkitektur og lokalhistorie. Et arkitektonisk blikk på utviklingen av Lillehammer sentrum

10. januar 2018 kl. 19:

Brynjulf Handgård:

Kjærligheten vant, pengene forsvant. Mysteriet Hans Grindal. Den ufullendte historien om gardsgutten fra Østerdalen som vant både mora og dattera, ble tomtebaron på Lillehammer og byens rikeste mann.

24. januar 2018 kl. 19:

Marit Hosar: Pikeskolen på Hammerseng og kvinnene som stod bak.

7. februar 2018 kl. 19:

Ådne Norheim: Seterbruket i Fåberg

21. februar 2018 kl. 19:

Inger Bjørnhaug:

«Vi syntes det var et fordømmende, jævlig høl, men samtidig va' vi glad i'n og, for det var arbeidsplassen vår». Arbeids- og arbeidsmiljø ved Mesna Kartonfabrik på 1950- og 1960-tallet.

Nytt fra historielaget

Slektsgransking

Lørdag 28. oktober arrangerer *Slekt og Data Oppland* (tidl. *DiS Oppland*) slektsforskerdag på First Hotel Breiset, Jernbanegata 1, kl. 11-15. Hvem som helst kan stikke innom for kort eller lengre tid. Hans-Jørgen Wallin Weihe skal holde foredrag om sølvskatten 1816. Det blir demonstrasjon av de nye nettsidene til Digitalarkivet, Nasjonalbiblioteket og Slekt og Data.

Spørsmål om slekt?

En veileder fra Slekt og Data Oppland sitter på Lillehammer bibliotek hver onsdag kl. 16-18 i vinter (ikke i desember og 3. januar) for å hjelpe de som vil finne ut mer om egen slekt.

Historielagets nett-sider

Historielagets nettsider er på <http://www.faberghistorielag.no/>. I hovedmenyen kan du velge:

- Årbøker
- Andre bøker
- **Bokbestilling**
- Medlemsblad
- Kveldsseminarer
- Bli medlem
- Kontakt oss

Bøker kan også bestilles hos Kjell Helge Moe, telefon 952 42 992 Epost: kjellhmoe@gmail.com

Fotograppa ønsker seg gamle bilder

I forrige nummer av Nytt om gammelt var det orientert om etablering av fotogruppe i historielaget. Fotograppa ønsker nå å komme i kontakt med personer som har gamle bilder liggende, eller kjenner noen som har det. Det ligger mye god historie og dokumentasjon i gamle bilder som er viktig å ta vare på. Dette kan være bilder eller negativer som ligger i skuffer og poser i kjeller og på loft eller mer systematisk samlet i albumer e.l. Det er først og fremst bilder av generell historisk verdi gruppa er ute etter, slik som bilder som beskriver arbeid på garder og setrer, fritidsaktiviteter, bygnings- og landskapsbilder, transportmidler, ulike næringsvirksomheter mv. Mer private bilder av personer uten tilknytning til de nevnte områder er ikke så interessante. Etter at fotograppa har lagt bildene i det digitale arkivet med beskrivelser og identifikasjoner, blir originalene levert tilbake til eieren. Historielaget må gis tillatelse til å benytte bildene i årbøker og andre bøker og til utlån og bruk til formål godkjent av historielaget.

Ta kontakt med fotograppa:

Vegard Gundersen tlf. 977 50 268, e-post:

vegard.gundersen@lillehammer.kommune.no

Egil Malme tlf. 900 28246, e-post: EMA@mjosen.no

Rolf Løvdal tlf. 902 07552, e-post: rloevdal@online.no

Mikael Finsveen tlf. 418 55811, e-post:

mfinsvee@bbnett.no

Kjetil Rolseth tlf. 977 59225, e-post:

kjetil.rolseth@online.no